

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XI. Iac. Sadol. Episc. Carpent, Andreæ Alciato S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

doctissimo homine probari, quem nollem mehercule quicquam negotii habere nec molestia. Sed quid id refert: *τα γρηγορα ανθρωποι επισηματα, δυναμιτε παρτις ειν ανθρωποις κτλ.* Igitur adiuvandus est, salvo tamen officio, quod te autore videor mihi recte facere. Pro quo tu quoque quod eidem Symoneta scripsisti, maxime illius cause profuturus es, *παις γαρ εστιν λογις, ειν σιδης πολυμωος δρασις κτλ.* Erit autem hoc grauior tua commendatio, quod non solum amici in amicum studium, sed hominis etiam doctissimi & consultissimi, iudicium atque autoritatem affert. Illa duo extrema sunt in tuis literis: vnum, quod affirmas me egere non posse opera tua, cum ego ea semper egeam: quis enim potest talis & viri, & amici quotidiana opera non indigere? Alterum, quod optas, vt in his studiis esse assiduus possis: atque incredibilis tua ingenii magnitudo facit, vt nequaquam oprato opus sit. Quod enim nos, & vnum tantum, & id ipsius: tu idem celerrime, & preterea alia plura comprehendis. Quapropter est magis, cur tibi ipse gratulere, quam cur quicquam optes. Quod si mei suffragii prerogatiua eam haberet religionem, quam in antiquis comitiis habere erat solita: in quibus nemo vnquam a prima centuria renuntiatus est consul, quin fuerit idem magistratum illum assecurus: periculum te totum, quantumcunq; es, nostrum omnino esse, arcemq; & vite tuae & doctrinae, in his liberalioribus & vberioribus studiis collocare. Quod si contingeret, nullam profecto barbariam te socio atque adiutore pertimescerem. Et tamen sic etiam diuisus, & in alteram forte partem propensior, maximo es & temporibus his, & rei literariae, ornamento. Ego, quod ad animum meum erga te attinet, tantum tibi tribuo, quantum profecto paucissimis: ita te amore complexus sum, vt omnia tua causa mihi videant debere. Quod si acciderit, vt opera id ostendendum sit, efficiam vt intelligas, maximam apud me rationem esse & amoris mutui nostri, & tuae eximiae praestantisque virtutis, Vale. pridie Calend. Maij, M.D.XXIX. Carpent.

XI.

IAC. SADOL. EPISC. CARPENT. ANDREA ALCIATO S.P.D.

CASTELLANVS noster legit mihi particulae literarum tuarum: qua rationib. tui discipulis exposicis, adferibis, si ex mihi probatae rationes fuerint, te satis habiturum: neque quid alii sentiant, aut loquantur, valde laboraturum. Quod ego ita accipio, vt agnoscam in eo tuum pristinum erga me amore. Tantum enim iudicio meo tribuis, quantum ego mihi non arrogo. Sed quod

quod ad tui facti iudicationem attinet: ego, mi Alciate, tantum
 continuo in te ipso esse & virtutis & consilij, vt quodcunq; agas,
 id mihi ab optimo animo & eximia prudentia semper proficisci
 videatur: causasq; tui abitus existimavi iustissimas, quae te virum
 talem ad nouum capiendum consiliū impulsissent. Sed quod me
 tangit priuatim, quodq; ego ex meo sensu loquor, nunquā pro-
 fecto dissimulabo: discessum illum tuum mihi dolori nō medio-
 cri fuisse. Nec tamen velim te hoc ita accipere, quasi ego factum
 tuum aliqua ex parte reprehendam, nō enim reprehensionis ille
 fuit dolor, sed mei in te amoris. Etenim si, cum in his locis esses,
 infinita penē commoda egregiasq; vtilitates mihi in te paratas
 esse intelligebam: quod & in natura tua comitate, & in ingenio
 praesertim, & in amicitia ingenuē conseruanda fidem, & in o-
 mnibus partibus vitae atq; sermonis, humanitatē, elegantiamq;
 experiebar: quid mihi priuato his tot bonis, doloris accidisse ex
 tuo discessu putas: cum praesertim, quod plurius est quam caetera
 omnia, mihi quotidie versanti in eis literis, in quibus tu excellis,
 ubi laboris atque hestitationis aliquid incidisset, paratum esset,
 te praesente, persequium optimi & amicissimi, & in omni litera-
 rum & doctrinarum genere longē praecellentis viri: cuius vel so-
 lo habitu vicinatis, & animus, & vires meae ad studia resicieban-
 tur. Itaque (ingenuē enim fatebor) quas in omni reliqua vita
 facio minimi, tunc opes non parum experendas duxi. Non mea
 mehercule causa (turpe enim est id Philosopho, Christiano praesertim)
 sed quod eas tunc si possedissem, hoc tantum lumen hęc
 prouincia non amississet. Sed etsi grauis mihi iactura, & his po-
 pulis omnibus tua decessione facta est: tamen quod audio dig-
 num tua virtute & singulari praestabiliq; scientia, conditionem
 tibi esse delatam: teque in Biturigibus summa illorū hominum
 voluntate, & concursu maximo auditorum, ius ciuile tradere:
 mei animi molestiam tuae virtutis dignitas consolatur. Hoc et-
 iam magis, quod video id esse gratum homini omni honore &
 dignitate amplissimo Francisco Turnonio vestro Episcopo Bi-
 turigum: cuius ego multas eximiasq; virtutes cū venerer: multis
 quosq; illius erga me olim meritis, de quib; a meis certior sum fa-
 ctus, obligatus vehementer sum, cogor illo ipso officio, quod ego
 praecipue in omni vita colo, ipsius voluntatem meis rationibus
 autferre. Quem quod audio aucta & amplificata dignitate, in
 Cardinalium ordinem honoremque peruulisse, equidem maio-
 rem in modum gaudeo & gratulor: sed tamē vtili ordini magis
 aliquantum putem, quam ipsi in hoc tempore ex eius honore
 sciendotis & honestatis esse acquiritum. Ad eum ego cū cuperē
 scribere & agere pro eius veterib; in me beneficiis gratias: illa ra-
 tione sum retardatus, quod prius scire ex te volo, ecquid putes
 C 5 nostras

nostras ad illū literas nō inopportunas futuras. Quod ipsum que-
 lo scribe ad me, nosq; quod facis, dilige, ac valetudinem tuā con-
 ferua diligenter, tibiq; persuade, me, & mea omnia nō minus tibi
 prōpta esse, quā mihi ipsi. Vale. VIII. Cal. Feb. M.D.XXX. Carp.

XII.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.
 Andrea Alciato S. P. D.

Literas tuas ad quartum Cal. Iun. datas, pridie Nonas Quinti-
 leis accepi: quā me tui erga me amoris significatione vehem-
 enter delectauerunt. Magno enim argumento mihi est, me abs-
 re diligi & magnifexi, quod adis me cum fide, tuis de reb. confi-
 sium meum vna atq; operam expetens. Quorum vtriusq; vrinam
 tantam haberem facultatem, vt & tibi & tui similibus abundē
 possem suppeditare. Sed de consilio mi Alciate, quod tibi respon-
 deam parum admodum est: vel quod eiusin teipso satis statuo
 esse, vel quod ipse quod feci, cum illa turbulenta & dubia (vt mi-
 hi quidem videbatur) reliqui, quod hęc multō quietiora conse-
 ctarer: id indicio esse potest vnicuiq; quid sentiam. Quanquam e-
 nim noua hęc pace videantur vetera bella Italiae repente esse sub-
 lata: tamen recentibus etiam nunc vulneribus nondum cicatrix
 planē obducta est: animiq; iidem permanent mutuis exasperati
 odiis, & partium studio infecti. Quibus quantum sit confiden-
 dum, tuā imprimis prudentia est existimare. Tibi autem ipsi, si in
 ea loca migraueris, vt contingant reliqua ex tua sententia, gra-
 uiora certe praelia excipienda erunt, vel obreptantium tua lau-
 di, vel commoda tua oppugnantium. Nam quod te patria amor
 ed vocat, humanum id quidem est: sed & sapienter ab illo Poeta
 dictum legimus, Patriam esse vbi cunq; sit bene. Verū de hoc, vt
 dixi, tuum consilium sit, meum est potius ad omnia quę tu velis,
 operam tibi meam studiumq; deferre. Itaq; quod quartis, eoque
 Bononię amicum habeam, qui tibi operam dare in tuo hoc ne-
 gotio agendo possit, qui & mea causa velit, & autoritate ad agen-
 dum sit idoneus, vix videor habiturus. Omnes enim ferē quibus
 cum mihi fuit familiaritas, alio casu alius diem suum obierunt:
 vt de quo tibi pollicear nominatim habeam neminem: nisi fortē
 Bartholomeum fratris filium Cornelij nostri Volte, summi viri
 & nobis amicissimi, qui magno cum gemitu omnium, & de hęc
 Prouincia nuper, & planē modō de vita decessit. Huius vt dico,
 fratris filius, est iuuenis est, propter virtutem tamen, fami-
 liaq; dignitatem, & clarissimi oprimiq; patris memoria, ratio-
 fus est apud omnes. Eum ego confido lulcepturū esse has partes,
 p̄ferentem in causa illustri & honorifica. Habet n. hominis doctif-
 simi